

БҮРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Советей орган

№ 271 (3271) | 1940 оной ноябриин 22, пятница | СЭН 10 МУНГЭ

Тракторнуудай ремонтые жэшээтэ хайнаар үнгэргэхэ

Хүдөө ажахыда тон харюусалгатай саг ерээ. Ремонт хэдэг предприятинуудта ба машинно-тракторна станцинуудта тракторнуудай намар-үбэйлэй ремонт эхлээ. Ремонтын мастерскойнуудта хэдэн зуун мянган тракторнууд ба бусад хүдөөажыхын машинууд асаргада, тэдэний хабарай тарилгада хүсдөөр бэлдэхэ хэрэгтэй.

Парти ба правительство болбол ремонтын кампания угаа ехэ удашанар олгоно. Энэньшье ойлогсоотой: манай оройной хүдөө ажахы хадаа, дэлхэй дээрэ эгзэн томо, эгзэн механизированнэ байна. Олонхи колхозуудта гол полевоий хүдэмэринүүд тракторай зүдхэдэг машинануудаар бүтөөгдэнэ. Полевоий хүдэмэринүүдэ механизацилга жэл бүридэ ургана, газарай хүрийн эдүүрилгын культура дээшлүүлдэг. Тимэ дээрэбээ, тракторнуудай ба тэдэний хилгэхэ зэбсэгүүдэй ремонтые саг болзор соонь дүүргэгүй наа, хабарай полевоий хүдэмэринүүдэй ажуулгыг наа-туулжа болохонь эли.

Нэдэн ремонтно хүдэмэринэ эмхидхэхэдэ сербэно адуунуудыг гаргаһан байгаа. Олоншог МТС-үүдэй ба газар-таряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр, ремонтын кампани ехээр оройтожо эхилээ. «Хүдэжэ ядадаг» — энэ хорото заншал дээрэбээ, машинанууд гол түлэб бүри хабар болохон хойно ремонтлогдоо. Энэ хадаа шахарлуу шанга оршомбайдал ерүүлээ, яаралга гараа. Энээнэй результатта, хэдэн олон мастерскойнууд муу шарттайгаар ремонтлогдоһон тракторнуудыг гаргаа, тэдэнь газар хахалжа өхилхээр лэ зогсодог байһан юм.

Үнгэргэжэ жэлдэ ремонтын кампаниэ эмхидхэхэдэ тохёолдоһон дутуунууд хадаа нилээд олон колхозуудта ба МТС-үүдтэ ехэхэн гарза ушаруулаа. Мугаар ремонтлогдоһон тракторнууд дээрэбээ зарим колхозууд ба тэжэни хангадаг МТС-үүд хабар угаа үнэтэй сатгы гээгээ, тарилгын эрхим болзорьен үнгэргөө. Гэбэшье, нотагдани хэдэн олон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд энээнине бөөдэ нургаал болгоогүй, нэдэной адуунууд дахин дабтагдажа байна. Тимэбээ, мүнөө жэлэй ремонтын кампаниэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ тухайда наанаар-хатые эригдөнэ.

Ремонтын аалиханаар ажуулагдажа байһанай шалтагаань, тубхын түрүүн, бундэб габал: олоншог МТС-үүдэй директорнууд ба газартаряалангай органуудай хүдэмэрилэгшэд хадаа, энэ сезон соохи ремонтын хүдэмэринь өөрэ илгаань хараадаа абангүй, абанашье хүсэнгүй. Одесскэ областин, Еремеевскийн МТС октябрь нара соо 6 трактор заһаха ёһотой байгаа. Энэ планаа тус МТС гүйсэдхөөгүй — оройдоо өгө трактор заһаба. МТС-ийн директор хүэр Комаров гэгшэ, энэ хадаа намаһаа болоогүй, харин запас частьнууд угы дээрэбээ хамаг хүдэмэриний таһалдаа гэжэ мэдүүлһэн байна. Шалгалта хэд үзэхэдэ, шухала хэрэгтэй запас частьнууд МТС-эй склад соонь дүүрэн шахуу би байба. Тимэбээ, ремонтын хүдэмэринь тэрэндэ бэлдэхэ муу байһанһаа наатаһан болоно.

Гансал Еремеевскэ МТС тимэ байна бөшэ.

Хүдөөажыхын машинууд ба тракторнууд болошогүй мугаар хадагалалда байһынь гөршөлһөн олон фактууд би. Жэшээн, Омскэ областдо полад дээгүүрн хэдэн зуун машинууд бугаржа хэбтэнэ. Тракторнуудынь сабанда дарагданшоо. Эдэ машинуудыг МТС-эй бууса дээрэ абаашаха тухайда хэньшье анхарнагүй. Хүдөөажыхын машинуудта ба илангага тракторнуудта наанаар хандаха абадалыг гүрөндэ харша хэрэг гэжэ харагдага ёһотой.

МТС-үүдэхэ задагай байдалыг дары аһажа, ремонтын мастерскойнуудта бодото гурим байгуулан, бүхь хүсүнүүдэ тракторнуудай ремонтын темпыг дээшлүүлгэдэ элсүүлэ хэрэгтэй. Мүлөө жэлэй ремонтын хүдэмэринүүдэй мөжөөн үнгэргэжэ жэлэйхивэ нилээд мөжөөн маржа болохгүй. Энэнтэй дашарамдуулан, мүнгэн эвэринэ ба ремонтын материалуудыг гэмтайгаар, экомноор гаргалжа тухайда,

шэвэнүүд запас частьнуудыг олоор бүтөөн гаргаха ба хуушаран частьнуудыг ремонтнигуудай өөһөдын хүсөөр хэргэн заһаха тухайда асуудал хурсаар табигдана.

Хүдэмэрээ большевистскээр эмхидхэд байбал, шэвэ деталуудыг өөрынөө хүсөөр бүтөөн гаргалгыг ба хуушаран частьнуудыг хэргэн заһаагыг хайнаар табжа болохо байһыг түрүү МТС-үүдэй опыт харуула. Хэдэн ароад машинно-тракторна мастерскойнууд болбол деталуудыг хэргэн заһаагаар тон шэвэнүүд, нарижуулагдан методуудыг зөхөн гаргаад ба хэрэглэд, энэ хэрэгтэ ехэнүүд амжалтануудыг туйлаба. Жэшээлхэдэ, СССР-эй Наркомзёмэй системн предприятинууд үнгэргэжэ жэлдэ хэдэн арбаад мяллон түхэригтэ шэвэ деталуудыг бэлдэхэн ба хуушаран деталуудыг хэргэн заһаһан байгаа. Энээнине мүнөө энэ сезон соошье амжалтатайгаар хэжэ болохо. Деталуудыг нотаг дээрэ бүтөөлгэдэ али болохоор туйлах ба тэрэниг үргэдхэхэ хэрэгтэй, яахалда гэхэдэ: энэ хадаа гүрэнэй эвэринэ угаа ехээр экомнолхо, машинуудай ремонтые нилээд ехээр хямдаха байна. Газарай органуудай энэ талаар хэһэн юмэнь даб гэнээр тон бага байна.

Хэдэн олон МТС-үүдтэ комплекнтэ бэшэ деталууд яһала ехэ би байһанын үлһинөө хойшо мэдэжэ. Тэдэнь хэрэглэгдэнгүйгөөр, складууд соо хэдэн жэлдэ хэбтэнэ. Тэдэний тооёонь бүрдэхэжэ, машинно-тракторна станцинуудай хоорондо андалаа эмхидхээр саг болоо. Тигэбэл, мүнгэн эвэри бага бэшээр экомнолгодохонь эли.

Машинно-тракторна мастерскойнууд ба ремонт хэдэг предприятинууд болбол тракторнуудай ремонтые хайнаар үнгэргэхэ ёһотой ба үнгэргэжэ шадахашье байна. Энээнэй хэрэгтэй юмэнь тэдэнтэ бүри би. Һайн мэргэжэлтэй ремонтнигуудай кадрнууд би. Ажалыг эмхидхэлгын шэвэ методууд зөхөөгдөө. Түрүү МТС-үүдээр үүсхэгдэн, хүдэмэрин бригадно-узловой метод хадаа мастерскойнуудай эмхигүй ябадалыг, обезличкые зайсуулаха, ремонтын өөрын үнэ хямдаха арга олгоно. Тус метод хадаа детал бүхэнэй ремонтын шанар шалгалыг хүнгэдхөнэ.

СССР-эй Верховно Советей Президиумэй июниин 26-най ба июлиин 17-ной Указууд болбол хүдөөдэхи мүнөөнэй ремонтын кампаниэ үнгэргэгдэ иматга зохид оршомбайдал байгуулаа.

Машинно-тракторна станцинуудай директорнууд болбол үйлдэбэринэ задагайруулагшадта эсэргүү, бракоделнуудтэ, зайгуулуудта, лодыруудта эсэргүү тэмсэхэ хүсэтэ зэбсэгыг өөһөдгынгөө гарта абаба. Кадрнуудай тогууригүй ябадалда эсэ табигдаа. Ажал тухайда законуудыг нангинаар сахилга, ажалай дисциплине эбдөхөг ябадалыг өрид усадхалга — МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй уялга болоно. Ремонтнигуудыг хүсэд хүсөөрн хүдэмэрилүүлхэ, тэдэний ажалай бүтөөсн дээшлэлэ туйлаха, бракоделнуудыг хатуугаар хэвэхэ хэрэгтэй. МТС-үүдтэ ажалай дисциплиныг бэхжүүлгэ — тракторнуудай ба хүдөө ажахын зэрэбсэгүүдэй ремонтые амжалтатайгаар үнгэргэлгын шухала услови мүн.

Социалистическэ соревновани дэлгэрүүлгэ, Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ харуулагдан, түрүү МТС-үүдэй опыдыг үйлдэбэригдэ нэбтэрүүлгэ ба ашагалга — ремонтын кампаниэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Нотагуудай партийна организацинууд, советскэ ба газартаряалангай органууд ремонтын кампаниэ саг соонь үнгэргэлгын түлөө гүрэнэй урда харюусаха байна. Тэдэнэр, мүн лэ тракторнуудай ремонтын шанарыг наар хиналсаха уялгатай, МТС бүридахы ремонтын хүдэмэригдэ шанга контроль тогтоохо шухала.

Тракторнуудай ремонтые үндэр шарттайгаар, саг соонь дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ МТС-эй бүхь хүдэмэрилэгшэд, ремонтнигуудай бүхь кадрнууд элсүүлгэдэ ёһотой. Ремонттоо гаран тракторта нэгшье дефект байха ёһотой.

(«Правды» түрүү бэшгээ).

Агуушэ Октябрыгэ Социалистическэ Революциин XXIII жэлэй ойи һайнүдэрлэгтэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Советей Президиумэй түрүүлгшэ М. И. Калинин болбол Китадай республикын президент г-н Динь-Сеньбээ, Турецкэ республикын президент г-н Исмета Иненюһээ, Югославиян принцрегент Павелһаа, Словацка республикын президент г-н Тесоһоо, Иранска

шах Рипехлибһээ, Афганистанай король Мухамет-Захир-шаһаа амаршалгын телеграмануудыг абаһан байна. СССР-эй СНК-гэй түрүүлгшэ ба Гададын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар хүэр Молотовай нэрэ дээрэ амаршалгын телеграмануудыг Турецкэ республикын министрүүдэй советей түрүүлгшэ г-н Рефик Сайдам, Турецкэ республикын гададын хэрэгүүдэй министр

г-н Шюкрэ Сараджоглу, Словакиян министрүүдэй советей түрүүлгшэ ба гададын хэрэгүүдэй министр г-н Тука гэгшэд эльгэһэн байна.

Нүхэр М. И. Калинин ба нүх. В. М. Молотов болбол амаршалгануудайн түлөө баясхаланин хүргэһэн харюугай телеграмануудыг ажуулаа.

(ТАСС).

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

Ленинэй орденото, Бурят-Монголой Гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын ба Бурят-Монголой Гүрэнэй Филармонин артистнуудыг ба хүдэмэрилэгшэдыг БМАССР-эй Верховно Советей Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой театральна ба хүгжэмтэ искусствэ хүгжөөхэ хэрэгтэ эрхим габьяануудыг туйлаһанайн ба мун театрыг амжалтатайгаар барһанайн түлөө, БМАССР-эй Верховно Советей Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. АЛАНКЕВИЧ Семен Яковлевиче — Ленинэй орденото, Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын сценын ахалгаша хүдэмэришэ.
2. АРСЕНТЬЕВ Степан Леонтьевиче — декады хангалгын начальниг.
3. БАЖЕЕВ Александр Игнатъевиче — Ленинэй орденото, Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын артист.
4. ГАВРИЛОВ Роман Антоновиче — Ленинэй орденото, Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын артист.
5. ЗОНХОЕВ Андрей Федоровиче — Бурят-Монголой гүрэнэй филармонин арадай инструментнуудэй оркестрын артист.
6. КАЮМОВ Габрейе — зунай театрын барилгаһадай бригадын бригадир.
7. КОСТЕЕВ Гаврил Павловиче — Ленинэй орденото, Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын артист.
8. КУЗМЕРЖ Лев Николаевиче — Бурят-Монголой гүрэнэй филармонин директорыг оролошго.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советей Президиумэй түрүүлгшэ И. БОРСОВЕВ. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советей Президиумэй секретарь М. ИЛЬЧИЧЕВ.

Улан-Удэ город Советүүдэй Байшан.

Л. Н. Толстойн голосыг буулган тонфильм

Ноябриин 20-до, Л. Н. Толстойн нүгшэһинөө хойшо 30 жэлэй ой гүйсэһэн үдэр, оройд агуушэ уранзохёолшын голосыг мүнхэжүүлһэн тонфильм радиогоор тунхаглагдаба. Тус тонфильм соо Л. Н. Толстойн хэдэн бэшгүүд, Ясна Полянын үхибүүдтэ тэрөөнэй амаршалга ба мун тэдэндэ зориулжа фонграфар «Хүлгүй хүн тухай үлигэр» г. м. оробо. Хуушанай восковой баллинуудта бэшгэдһэн, Толстойн голосуудыг тонфильм дээрэ буулгалга

гүйсэд хангалтатайгаар үйлдэбэрилэгдөө.

Уранзохёолшын литературна секретарь Н. Н. Гусеваар тонфильмдэ эльгэгдһэн комментари ба «Эдисоний бэлэг» гэжэ очерк бүхь орон дотор тунхаглагдаба. Л. Н. Толстойн угын абаануудыг граммофонно пластинканиуудта буулгажа, нотагуудай радиокомитетуудтэ эльгэхээр шидхэгдөө. (ТАСС).

БМАССР-эй Наркомпросой лекционно бюродо

БМАССР-эй наркомпросой дэргэдхи лекционно бюро эмхидхэгдөөр 4 жэл болоо.

Тус бюро болбол 1940 оной январин нэгһинэ Улан-Удэ городой үчреждинүүд ба предприятинуудта ний-

тэполитическэ, историческэ, оборонно, антирелигиозно ба бусад темнүүдээр 60 лекцинуудыг үнгэргэһэн байна.

Мүнөө городой предприятинуудта лекцинуудыг үнгэргэхын тулада 9000 түхэригтэй 15 договорнууд баталагданхай.

СОВЕТСНЭ СОЮЗ ДОТОР

5000 колхозно стахановска хургуулинууд

Геническэ, Осипенковскэ, Сивашска районуудай (Запорожскэ область) колхозууд болбол гектарһаа 100-100 пуд орооно ба үшөө дөшөөшье ургаса энэ жэлдэ абаба. Колхозууд соохи түрүүшүүлэй опыдыг шудалалгаар область соонь 5000 дээшэ стахановска хургуулинууд байгуулагдаба. Стахановцууд ба Бүхэсоюзна хүдөөажыхын выставкэдэ хабарагшад лекцинуудыг уншана.

Хүдөөажыхын нантонно выставкэнүүд

Поволжин Немецүүдэй республикада хүдөөажыхын кантонно выставкэнүүд нээгдөө. Хэдэн мянган экспонатууд болбол Заволжин хуурай талуудһаа үндэр ба тогууртай ургасыг хурааһын түлөө Поволжин Немецүүдэй АССР-эй колхозуудай тэмсэлэй дунгудыг демонстрирвала. 800 гектар колхозно полине уһалдаг 44 электронассон станцинуудын республика дотор ургасыг дөшөлүүлгэдэ туйлаха.

Улаан крест ба улаан хахадһара обществонуудай 7600000 членүүд

Хэдэн миллион советскэ гражданинууд болбол оройногтоо санитарна обороны бэхжүүлгэдэ хабарагшад. Улаан крест ба Улаан хахадһара обществонууд болбол «Санитарна оборондо бэлэн» гэгһэн нэгдэхэ ступениин 2846 мянган ба хоёрдох ступениин 262000 значистнуудыг 1940 оной 9 нара дотор бэлдэхэн байна. «Санитарна оборондо бэлэн» гэгһэн значогой нормыг 680000 пионерүүд ба хурашад үгэһэн байна.

Улаан крест ба Улаан хахадһара обществонууд ехээр дөбжөн ургаба. Обществонуудай районно шэвэ органи-

зацинуудын Украинны ба Белоруссийн баруун областнуудта ба оройной бусад республикануудта байгуулагдаһан байна. Фабрика ба заводууд дээрэ, колхоз ба совхозуудта, үчреждин ба дуралсалай заведенинуудтэ хэдэн арбаад мянган шэвэнүүд түрүү организацинууд хүдэмэрилээ. 9 нарын торто соо 1406 мянган хүнүүд Улаан крест ба Улаан хахадһара обществонуудта членүүд болон шэвээр ороһон байна. Мүнөө Советскэ Союз дотор Улаан крест ба Улаан хахадһара обществонуудай 7600000 членүүд тоологдоно.

Мүльһэн дороһоо заһага барилга

Союзай хойто мурэнүүд дээгүүр мүльһэн дороһоо заһага барилга захалба. Заһагабарилгын өхилһэн тухай Печороһоо, Ижмэһээ, Вымиһээ мэдөөсөнэ.

Цилемскын-адагай, Усынскын-адагай ба Ижескын районуудай заһаһад болбол 150 тонно нельма, пельдь ба гутаарнуудыг барилһан байна.

Полтавцинын уранзурагшад

Областин уранзурашадай хүдэмэринүүдэй выставкэ Полтавска урвайһанай музей соо нөөгдөө. 200 шахуу картиналууд суглуулганхай. Предприятинууд ба колхозуудһаа дөбжөн

гараһан самодятельнэ уранзурашадай хүдэмэринүүд болбол хуушанай мастернуудай ба хоёрдох үшн хүдөөлгшөдэй зохёолуудтай хамтэ түүхүүдэй ажаралыг татаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нэгдэхэ рьдта (зүүн гарһаа): Композитор М. П. Фролов, РСФСР-эй Габьяата артистка Н. Д. Гендунова, артистка Н. К. Петрова, СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыденжапов, хоёрдох рьдта — Ленинэй орденото, Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын директор М. М. Сыдеков, РСФСР-эй искусствын габьяата деятель Н. Г. Балдано, декадын главна балетмейстер И. А. Моисеев. (ТАСС-ын фото).

Бүри хайнаар хүдэмэрилхэ ёһотойбди

Баяхан, СССР-эй Гол мурэнэй Флодой Арадай Комиссар нүх. Шашковай тусхай приказаар, манай Селенгын пароходствын түрүү стахановцууд «Гол мурэнэй Флодой отличнигта» гэгһэн значогоор ба грамотаар шагнагдаһан байна. Энэ приказда зориулагдаһан митингдэ Селенгын пароходствын хүдэмэрилэгшэдэй зүгһөө «Леваневский» пароходой механик, «Гол мурэнэй Флодой отличнигта» гэгһэн значогоор шагнагдаһан нүхэр В. И. Пухов үгэ хэлэхэ зуураа ниггэжэ мэдүүлгэ:

—Энэ шагнал абаад байхалаа, билдэнэр, Селенгын пароходствынхид бүри хайнаар хүдэмэрилхэ уялгатайбди. Үбэйлэй судоромонтын үелд пароходуудыг эрхим шанартайгаар, богонихон болзор соо заһаха ёһотойбди. Энэ зорилгоор социалистическэ соревновани ба стахановска хүдөөлөөниг үргэнээр дэлгэрүүлхэ, гэгэдгшэдтэ туйлажамжа үзүүлхэ, ажалайгаа дисциплины дээдэ шатада табиха, хүтэлбэрилэгшэд командирнуудтайгаар приказыг хазгайралагүйгөөр дүүргэхэ — манай арюун уялга мүн.

Мүнөө, эдэ шагнагдаһан түрүүшүүд хадаа зориг шадалаа улам үсхэжэ, бүри үндэр бүтөөсөнүүдыг туйлаха оксо тодорхой уялгануудыг абаба.

Селенгын пароходствын эрхим хүдэмэришэд: Зеленин, Меркушев, Можаров, Гончаров, Ивлев, Петров, Шагнаев, Лубсанов, Зоджота ба бусад стахановска ажалай методые шудалжа, абаһан уялгануудаа бодото хэрэг дээрн гүйсэдхэжэ эхилээ.

ХАЗАГАЕВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Түлөөнэтэ лекцинуудэй түрүүшын опыт

Партийна пропаганды эмхидхэн табиха тухайда ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1938 оной ноябри 14-нэй тогтоолыг бэлдүүлэн, ВКП(б)-гэй Улаан-Удэ городой Центральна район болбол хүүлэй харауудта лекциноно худалмэрэ шөнөдхэн табижа, түлөөнэтэ лекцидэ гол түлэб ороо.

Райкомой пропаганда ба агитациин таһаг болбол түлөөнэтэ лекцинуудыг үнгэргэлгэдэ энэ оной сентябрь харын һууд багаар эхилэн ба зургаан лекци эмхидхэ. Планай ёһоор ноябрьда түлөөнэтэ табан лекци үнгэргэгдэхөөр хараалагдан аад, тэрэһинээ хоёрын үншагдаад байна.

Түлөөнэтэ лекцинуудтэ түлөөнэгүйдэхинээ олон хүн сугларна. Манай райондох түлөөнэтэ лекцинуудэй түрүүшын опыдоо харахада, түлөөнэтэ лекцинуудтэ түлөөнэгүйдэхинээ хоёр дахин олон шавнагшад хабаадаба.

Партийна актив ба советскэ интеллигентүүд түлөөнэтэ лекцинуудтэ ороодоо, олонярын тематикыг абахаа гадна, мүн лекторыг шэлэнэ.

Түлөөнэтэ лекцинуудтэ оролотой хамта, эмхидхэлгын худалмэри орёо болоһон ба харюусалгын мэдэрэлэй өхө болоһонийн хэлсэнгүй.

Лекцинуудтэ бэлдэхлэгэ—тон харюусалгатай хэрэг. Байнаар бэлдхэгдэн байбал, лекци бүхэн амжалтатой үнгэрдэг. Октябрь һарада болоһон, СССР-эй уласхоорондин байдал тухайда түлөөнэтэ лекцидэ (лекторын нүх. Нишиев) 190 хүн хандажа, тон һонир-

холтойгоор шагнаһан байна. Билет худалдан абаха дуратан нилээд олон байбашы хаань, гэрэй бага дээрһээ тэднэй гуйлтаны хүсэд хангагдаагүй. Лекци тухайда найман хоног урид город соогуур тунхаглахаа гадна, газетэдэ сонсохол үгтэһэн байна. Биледүүд ВКП(б)-гэй райкомой пропаганда ба агитациин таһагта худалдагдааг юм.

Полковник Подушкинаар үншагдан, Суворовой полководческо искусство тухай лекци угаа һонирхолтой байба. Тэрэндэ 350 хүн суглараа. Многопромсоюзай, Хэлхээ холбооной ба бусад парторганизацинуудта лекци эмхидхэгшэды активистнуудай дундаһаа томилжо, шөнө практика гаргаба. Хэлхээ холбооний партийна организацида ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүх. Боброва, Многопромсоюзда—коммунист нүх. Токарев гэгшэд тинмэ эмхидхэгшэд болоод, байнаар худалмэрижэ байна.

Эднэй опыдуудыг бүхү партийна организацинуудта дэлгэрүүлхэ шухала, зүгөөр, парторганизацинуудай секретарьнуудын активистнуудыг томиллоод лэ, лекци эмхидхэхэ хэрэгтэ биебээ зайсуулха ёһогүй.

Түлөөнэтэ лекцинуудыг үргэнөөр эмхидхэхэ ба тэрэһинээ ийдоно-политическэ үндэр хэмжээдэ үнгэргэхэ—энэ хадаа манай зорилго болоно.

С. КИРОВАЛОВА—ВКП(б)-гэй Улаан-Удын Центральна райкомой пропаганда ба агитациин таһагыг даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Н. Толстой портрет. И. Е. Репиний зураг (1887 он). Г. Широковой репродукци (ТАСС-ын фото).

Л. Н. Толстой ба А. М. Горький А. М. Горькийн нэрэмжэтэ, гүрнэй музей соохи выставкэ

А. М. Горькийн нэрэмжэтэ, гүрнэй музей соо «Л. Н. Толстой ба А. М. Горький» гэжэ выставкэ ноябри 20-до нээгдэбэ. Гурбан ханада ба зургаан витринүүд соо агуухэ хоёр уран-зохёолшодой ажабайдал ба творчество тухай угаа һонин материалууд суглуулгадаг. Бэшгүүдын, дневнигүүдын ба өөрынгөө һанамжанууд тухай хэлэһэн үгэнүүдын хадаа зохёолшоды ба тэрэ хоёрой хоорондох харьсаануудыг элээр тодорхойлон харуулна.

1900 оной январин 16-да Лев Николаевичын дневник соогоо бэшэһэн: Горький ерээ, ехэ һайнаар хөөрлөөдэй. Намда ехэ зохи татаай байба. Ёһотойл арадһаа гараһан хүн байна даа. Горький болбол Толстойтой түрүүшынхэ уулзаһанайгаа һүүлээр А. П. Чеховтэ бэшэ: «Зай, би Лев Николаевичтай уулзаба. Тэрэ гэхээр найман хоног үнгэрөөд байна, тингэбөшье би хараһанаа түхэллэжэ шада нагуйб... Тэрэнэй урлаһаан харахада би хүн гэхэб гэжэ мэдэрхэлэмни, хүн хадаа Лев Толстой байжа болохо гэжэ һанахадамни ехэл татаай һайн байна».

Музейн суглуулган, гараар бэшэһэн материалуудайн дунда «Поликушка», «Казагууд», «Воскресенье» гэжэ Толстойн зохёолууд тухай Горькийн хэлэһэн һанамжанууд, Горькийн зарим зохёолуудта Толстойн үгэһэн сэгнэлтэнүүд тон һонирхолтой.

Толстой тухай хэлэһэн В. И. Ленинэй хэлэлгэнүүд, «Лев Толстой хадаа ородой революциин гэрэл мэтэ» гэхэн, В. И. Ленинэй элитэ статьягай гараар бэшгэгдэһэнэй фото буулгабаринууд выставкэлэ табигданхай. (ТАСС).

Һүүлэй мэдээсэлүүд

Гурбан державануудай пактда Венгрийн нэгэдэлгэ

БЕРЛИН, ноябри 20. (ТАСС). Германска информационно бюро Венгээ дамжуулна: «Ноябри 20-до, Германска гадаадын хэрэгүүдэй министр Риббентроп, италянска гадаадын хэрэгүүдэй министр Чиано, Берлиндэ байгаа японско посол Курусу, нөгөн талаһаа нүгөө талаһаа—венгерскэ гадаадын хэрэгүүдэй министр Чажи гэгшэд болбол 1940 оной сентябри 27-до баталагдан Германи, Итали ба Японийн хоорондох гурбанай фактада Венгрийн нэгэдэһэн тухай протоколдо Вена дээрэ гар табиба. Протоколын текст ингэжэ бэшгэдбэ: Германия, Италин ба Японийн правительствонууд нэгэн талаһаа ба нүгөө талаһаа—Венгрийн правительство болбол доро гар табиһад бүрин эрхэтэ түлөөлөгшэдэй ношурууд, дороо бэшгэгдэн зүйанүүдтэ зүбшөөрлэдбэ:

Статья I. 1940 оной сентябри 27-до Берлин дээрэ Германи, Итали ба Японийн хоорондо баталагдан гурбанай пактда Венгрийн нэгэдэнэ.

Статья II. Хэрбээ гурбанай пактын дүрбэдхи статья соо дурсагданһан нитын техникческэ комиссийн Венгрийн интересүүдтэ хабаатай асуудалнуудыг үзэхэ болдоо хаань, тус комиссионуудта худалмэринуудтэ Венгрийн түлөөлөгшө хабаадалсаха ёһотой.

Статья III. Энэ протоколдо гурбанай пактын текст хамжуулагдана.

Энэ протокол хадаа немецкэ, италянска, японско ба венгерскэ хэлэнүүд дээрэ бэшгэдбэ, тийхэтэй хамта, эднэй нэгэн бүхэнэй лэ текст оригинал гэжэ тоологдоно. Тус протокол хадаа тэрэндэ гар табигданһан үдэрһөө эхлэн хүсэндөө орохо байна».

Англо-германска дайн

Германийн мэдээсэл

БЕРЛИН, ноябри 19. (ТАСС). Германска армийн дээдэ командовани мэдээсэ: «Манай уһан доро ябагач хоёр лодко болбол нийтэдэ 54220 регистровэ бруто-тонно уһа багтаамжатай дайсанай зэбсэгжүүлэн 8 худаллаанай пароходы уһанда шэнгээбэ. Ноябрьри 18-най һүни ба үнгэрэгшэ үдэр германска авиаци болбол Лондон-һоо гадна, Саутгемптоной портын ба промышленна барилгануудыг, мүн Центральна Англиин сэрэгэй заводуудыг бомбодоб. Италин пикирвалагши

бомбардировшигууд болбол Англиин зүүн эрьһэн городуудай нэгэндэ амжалтатой довтололго хэбэ.

Англиин зүүн эрьсэдэ 8-8 мянган регистровэ бруто-тонно уһа багтаамжатай худаллаанай 2 пароход шэнгээгдэжэ шатаһан ба үшөө 3 пароходто хүндэ һандарал ушаруула. Германиян территория дээрэ болоһон английска хэдэн самолетуудай довтололгоноуи результагдуй дүүрбэ. Авиацида хохидол болоогүй».

Англиин мэдээсэл

ЛОНДОН, ноябри 19. (ТАСС). Авиациин министерство мэдээсэл: ноябри 19-нэй һүни германска самолетууд хадаа Мерсей мурэнэй гүбизд, центральна районүүд ба Урда Англиин хэдэн нотагуудта үсөөхэн бомбонуудыг хаяба. Материална хохидол ба хүний гарза бага. Бомбонуудай тэрхэхэдэ хэдэн пунктуудта түймэр болоһоние тэрэ дары унтрааһан байгаа.

Эльбасанда (Албани) довтололго хэбэ гэжэ нэгэн доро мэдээсэгдэнэ. Бомбонуудын сэрэгэй складууд дээрэ хаягдан ба томилгодоһон районуудта тулажа, гурбан газар түймэр нособо.

ЛОНДОН, ноябри 19. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэлнэй ёһоор, ноябри 19-нэй һүни английска бомбардировшигуудай багахан соединени болбол Германиян центртэ байгаа нефтехранилищида довтолго хэбэ.

Америкийн мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, ноябри 19. (ТАСС). Америкын хэлбэлэй мэдээсэлүүдэй ёһоор, ноябри 18-да үдэрһөө хойно Лондондо агаарай тревога түрүүшынхэ үдэрэй сагта болобо.

Нью-Йорк дээрэ мэдээсэлнэй ёһоор, ноябри 18-най һүни германска самолетууд 13 часай торшо дотор Англиин урда эрьсэдэ байгаа нэгэ городыг бомбодоб.

Английска авиациин ябуулганууд

ЛОНДОН, ноябри 19. (ТАСС). Рейтер агентство болбол ноябри 15-да гүйсэлдэһэн недели соо английска авиациин сэрэгэй ябуулгын шэнжэлэлмэ дамжуулна: Сагай уларилай условин муу байбашы, английска самолетууд болбол 28 түмэрзаймай станци ба эд бараанай склад, 14 нефтперегонно

завод ба нефтехранилищи, 20 промышленна объект, 4 электростанци, 17-һоо дээшэ аэродром ба гидросамолет, 22 порт гэхэ мэтэе бомбодобон байна. Энэ операцинуудһаа английска 18 самолетууд төхөрбөгүй. Манай дайсан энэ саг соо 116 самоледоо гээбэ.

Эхэ ороноо хамгаалалгада бээ бэлдхэнэ

Советскэ һургуулийн хэдэн миллион һурагшад оборонно-физкультурна хэрэгүүд—бөө махабадай бэлдэхэлмэ, сэрэгэй байгуулалтыг, буудалгын хэрэгүүдыг, сэрэгэй топографийг, ПВХО, ба ВСД-е амжалтатгайар шудална. Тэдэнэр болбол эхэ ороноо хамгаалалгада бэлэн байхаар бөө бэлдэхэлмэ хүсэнэ. Дунда һургуулинуудай 10-дахн классууд дүүргэжэ гараһан допризвнигүүд оборонно хэдэн значогуудтайгаар алдарт Улаан Армида ошоно.

Оборонно-физкультурна хэрэгүүдыг һурагшад шудалалгада класснабэш худалмэри тон ехэ удхашанартай.

Манай № 3 һургуулида шөнө жэлэй эхилхэтэй хамта оборонно-физкультурна худалмэри ябуулагдажа захаланхай. Эндэ гарай пулеметчигуудай, ВС, ПВХО, ГСО, физкультурна, далайн сэрэгэй хэрэгтэ шудалха кружогууд худалмэрилнэ.

10-дахн «А» классай һурагша, эрхим физкультурник Шупунов болбол физкультурна кружогыг һайнаар хүтэлбэрилнэ. Энэһэнэй ре-

зультатда, һургуулийн физкультурна команда энэ оной октябрь һарада «Б.-М. Правдын» нэрэмжэтэ эстафетэ дээрэ хоёрдохн һуури эзэлжэ, городой физкультурна комитетдэй ба «Б.-М. Правдын» грамотаар шагнагданһан байна. ГСО-гэй кружогой (хүтэлбэрилгэгшын нүхэр Тоильская), гарай пулеметчигуудай группын худалмэри һайнаар табигданхай. Гэхэтэй хамта, ВС-гэй, ПВХО-гэй ба бусад кружогууд хүдэлмэрээ үшөөл хангалтатгайгаар табижа шадаагүй байнаар.

Осоавиахимай республиканска Совет болбол һургуулинуудта оборонно-массова худалмэри ябуулагдажа туһаламжа багаар үзүүлнэ. Мүн манай һургуули болбол һуралсалдай нагдална туһаламжаар, сэрэгэй хэрэгүүдыг шудалха ношуудаар дутамаг. Тиймэһөө, һуралсалда бага бөшө һаад ушарна.

Манай һургуули һаяар улаанармеецүүдтэй, граждани далайн хабаадагшадтай һурагшадтай уулзалга хэхээр хараална.

ЧИРКОВ—№ 3 һургуулийн военин хүтэлбэрилэгшэ.

Үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдхээ

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Манай моррепортентһаа). Олон тоото хамтынгаа малнуудта онсо дулаан байрыг ба эрчим шаартай гэжээ бэлдэхэлмэ хангажа шадаһан түрүү болхосуудай эргэнүүдтэ Наранай комсомедэй «Красный партизан» колхоз тоологдохо байна. Тус артелиин правлени болбол сагүргэжэ-

дөө худалмэрилхэ барилгын тусхай бригадыг эмхидхэжэ, дархашуулыг олоор хабаадуулан юм.

Энэһэнэйгөө ашаар, үнгэрэгшэ нажарай үелэ колхозонь хуригадай ба нарай тугалай дулаан ба сөбөр байрануудтай болоһон байна.

Ц. ДАМБИЕВ.

Дундада далай дээрэхи дайн

Англо-итальянска дайнай эхилхэ үедэ Франциин диллэхэн эсэслэн тодорһон ба нөгэ хэдн хоног үнгэрөөд байхада, дайда хабаадагшад тооһоо гараһан юм.

Англи ба Итали хоёрой хоорондох дайнай операцинууд африканска континент дээрэ ба Дундада далайн бассейндэ үргэдэжэ байна.

Итали болбол һүүлэй жэлүүдтэ өөрынгөө позицинуудыг Дундада далайн бассейндэ нилээд бэхжүүлэ. Тэрэ хадаа Абиссиние, Албанин эзлэһэн ба Балеарска аралнуудыг бөөдэ бэхидхэбэ. Һүүлдэн мүнөөнэй дайнай ябажа байгаа үедэ италянска сэрэгүүд Бриганска Сомалие эзэлэ. Тиймэһөө, Дундада далайн бассейнын баруун, дунда ба зүүн хубинуудтай Италида шөнө тулгуурин пунктнууд бии болгогдоно. Дундада далайн эгээн уйтахан талань—Мессинскэ хоолой үндөөд Италиин хилалта доро байна. Тэрэһэнэй Дундада далай дээрэ бүхү Аппенинска хахад аралай байһынь хараадаа абаха хэрэгтэй. Тэрэнэй бүхү портнуудын, илангаяа баруун эрьһэнүүдэй портнууд италянска флотой тулгуурин пунктнууд болоно. Итали болбол Пантелери аралыг (Сицилидэ ойрохон) өхөөр бүхжүүлэбэ.

Хуурай замай ба агаарай хүсөнүүдэ Ливидэ суглуулга ба Египетэй хойто эрьсөөр Италиин урагнаа дабиалга хадаа буудалгануудаар, энэ урагнаа дабшальгын далай тэһээ буудажэ ба ржа гыһан анлийска флотой корабльнуудай ехөнхи хубиень һамжуулна.

Америкынска «Ассошиэтед Пресс» агентствын һанаһанай ёһоор, немедууд хадаа Ла-Манш проливдахн дайнай ябуулгануудыг саашадаһан активизацингаар «Хойто далайн анлийска флотыг Дундада далайһаа холо байлгахыг хүсэһэн».

Англи болбол эгээн түрүүнэ, Дундада далайһаа гаралгануудай контролиге баруун тэһшэ ба тэрэһэлэн зүүн тэһшэ сахихыг эрмэлзэнэ. Дундада далайһаа Атлантикада гаралга дээрэ байгаа британска далайн хэрэмтэ—Гибралтар—һүүлэй үелэ плангала агаарай обороноор шагнагданһан юм. Тийхэ үелэ, Великобритани хадаа Дундада далайдахн бассейнын зүүн хубидахн өөрынгөө уһан-сэрэгэй базануудай системэ бүхжүүлэһэн ба үргэдхэн байна. Египетэй хойто эрьсэдхи үргэн гавань—Александри болбол Дундада далайн зүүн бассейндэ ехэ удхашанартай. Эдэнтэй нэгэнхамта Суэцкэ каналай зонодохн (Норт-Санд, Акаба), Палестинадехи (Хайфа) ба Кипр арал дээрэхи (Фамагуста) анлийска базанууд бэхжүүлэгдэжэ байна. Великобритани болбол Италие оксанай саадахн сьербей ба тэжээлэй рыногуудыг таһалхын тула ородоно.

Уни удаан үргэлжэлхөөр дайн байлдаантай ба анлийска блокадатай дашарамдан аюулуудыг хараадаа абажа, италянска военнэ командовани болбол Дундада далайн бассейнын түлөө тэмэлдэ богонихон болзор соо амжалтануудыг туйлахыг хүсэнэ. Энэ зорилгоор, британска эзэмдэлгэнүүдтэ ба Великобританиаар контролиралагдадаг африканска континентын зүүн-хойто

хубийн территориянуудта эсэргүү довтолгын операцинууд эмхидхэгдэ. Зүүн Африкада Британска Сомалие абага хадаа Египет, Кени, Англо-Египетскэ Суданда эсэргүү довтолгоо бэлдэхэлгын ба Британска Империйн шухала коммуникацино артери байһан Суэцкэ каналыг абагданһан туһалбаринь операцин байһан юм.

Италида шухала бэрхшээлын болбол италянска довтолхы операцинуудай гол плацдармуудын байһан африканска континентдехи өөрынгөө эзэмдэлгөнүүдтэй—Ливи ба Абиссинийтэй хангагдамал далайн холбоогүй байханда болоно. Италиин Абиссиниятэ байгаа экспедициноно армийн урдань байгуулагданһан запасуудаараа тэжээлгэжэ ба хангагдажа байна. Ливидэ байгаа армияда туһаламжануудыг, боеприпасуудыг, эдэхоолыг зөөлгэн далайн замуудаар бэлдүүлэгдэнэ. Тийн, эвнэй хадаа британска талаһаа уһан-сэрэгэй ба агаарай хүсөнүүдэй сохилтод Ливда далайн центральна хуби соо ходоодо дайрагдадаг байна.

Эдэ сохилтонуудын британска хүсэтэй хэрэм—Мальта арал дээрһээ хэдэнэ. Анлийска ба италянска стратегийн центрын Дундада далайн бассейндэ тогтоод байһан үелэ италянска агаар-сэрэгэй хүсөнүүдэй зүгһөө Мальтада халдамаар болоһонтой дашарамдуулан, Мальта болбол өөрынгөө урдань үүргыг Александрида буужа үгэбэ. Тингэбөшье, энэ болбол, Дундада далайн центральна хубида британска флотой форпост байжа, мүнөөшье ехэ удхашанартай. Британска Дундада далайн флотой зарим соединенинууд ба тэрэһэн агаар-сэрэгэй хүсөнүүд болбол урданайхаараа Мальта дээрэ базиралагдана.

Һаяхан, германска «Национал цейтунг» газетэдэ адмирал фон Шульц гэгшэ ингэжэ бэшэ: «Англи хадаа мүнөөшье германска уһан-сэрэгэй флот дээрэ бүхү италянска флотыг нэмээд байһанһаа үшөө үлүү ехэ байна». Эдэ условинууд соо Англи болбол Египет, Африка ба урдуурхи Азидахн өөрынгөө зэбсэгтэ хүсөнүүдтэ нэмэлтэ ба хангалгыг бөөдүүлжэ шадаһан. Хангалган гансахан Суэцкэ каналар бөшэ, харин багашы һаа Гибралтараар гараһа. Наймаанайн суданууд военнэ флотоор сахигдана.

Дундада далай дээрэ хоёр талын уһан-сэрэгэй хүсөнүүдэ Италиин ыштулаһан моментдэ тэнсүүлжэ үзэхэд нимээр харагдана: италянска флот болбол стройлоо һаяхан модернизиралагданһан ба 12-доймовэ буунуудаар зэбсэглэгдэн 4 линкорнууд, 8-доймовэ буунуудтай 7 хүндэ крейсериүүд, 12 түргэн абадалта хуванг крейсериүүд, 70 тухай лидернууд ба эсминецууд, 40 шахуу баганууд миносенцууд ба 100-һаа дээшэ олон типэй уһан доогуур ябагач онгосонуудтай байһан юм.

Англи болбол өөрынгөө уһан-сэрэгэй хүсөнүүдэй составай хахуу хүригтэнь Дундада далай дээрэ барилга байна. Харин прессөнүүдэй мэдэвүүдхэ мэдэхэд, Великобритани болбол Дундада далай дээрэ 15-доймовэ буунуудаар зэбсэглэгдэн 6-7-һоо бага бөшө тооной линкорнууд ба ливейнэ крейсериүүд, 2-3 авианосенцуудыг, 7-8 хүндэ крейсериүүдыг, 25-30 хүнгэн крейсериүүдыг, 60-70 эсминецуудыг, нөгэ хэдн тооной подводно онгосонуудыг ба ондоо классуудай корабльнуудаар барилгална.

Итали болбол Дундада далай дээрэ Англида ороходоо үлэмжэ олонтоото агаар-сэрэгэй хүсөнүүдтэй. Анлийска

авиациин гол хүсөнүүдын мүнөө, Англи ба Германи хоёрой хоорондо боложо байгаа үсэд шагна агаарай байлдаануудай услови соо, метрополөө хамгаалгада зориулагданхай. Мүнөө хуртэр италянска агаар-сэрэгэй операцинууд ехэ элитэ результадуудыг үгөөгүй. Италянска авиаци хадаа олодахиншыг һаа, элитэ амжалтануудгүй нилдэлгөнүүдыг Мальтада, Александрида, Хайфуа ба бусад британска уһан-сэрэгэй Дундада далайн зүүн хубида байһан базануудта хээ. Анлийска авиаци болбол нилдэлгөнүүдыг италянска стратегическэ гол пунктнуудта—Ливийн территориядо (Тобрук, Бенгази), италянска зүүн Африкада (Массауа, Ассаб) ба Италиин өөрынн территориядо (Турин, Милан, Генуя ба бусад) хэлгээр харюусана.

Хоёр талууд болбол далай дээрэхи тулалдаанууд тухай тон харша эсэргүүнүүд мэдэвүүдыг үгэнэд. Италянска талаһаа мэдэсэлнэй ёһоор, италянска флотой гээлтэн түрүүшын гурбан харын дайнда нэгэ крейсер, 3 эсминец ба 8 подводно онгосонууд болоно. Анлийска талын мэдэсэлнэй ёһоор, анлийска флот Дундада далай дээрэ нөгэ хүнгэн крейсер, нөгэ хэдн эсминецууд ба уһан доогуур ябагач онгосонуудаа гээбэ.

Дундада далайн бассейндехи далайн ба хуурай замай операцинууд мүнөө эхин стадилаа байна. Эдэ операцинуудай саашанхи үргэлжэ ба гаралгав хоёрдохн империалистическэ дайнай нийтэ ябуулгануудта ехэ серьеэно үлээлгэ үзүүлэ хэбэ.

СССР-эй Наукануудай Академиин член-корреспондент А. ИВАНОВ.

Карюуслалгата редактор **Р. БИМБАЕВ**